

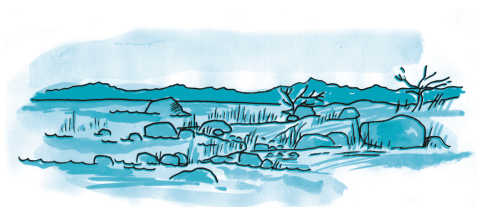
Porin Ahlaisten vedet

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Väliraportti

19.10.2010

Koonnut Taina Rusola, Porin kaupunki

Sisällys:

1. Tausta	1
2. Tarkoitus, tavoitteet ja hyödynsaajat	1
3. Hankkeen aloitus ja organisoituminen	2
4.2. Elinkeinoelämätiimi	4
4.3. Kalastustiimi	5
4.4. Luonnonhoitotiimi	5
5. Tiedotus	6
6. Osapuolet ja aikataulu	7
7. Hankkeen kustannus- ja rahoitussuunnitelma	8
8. Lopuksi	8

1. Tausta

Porin Ahlaisissa joki ja meri kuuluvat kiinteästi asukkaiden elinympäristöön ja kulttuuriin. Lisäksi ne edustavat merkittäviä luonnonarvoja. Vesien tilan ja käyttökelpoisuuden heikkeneminen on jo pitkään koettu suureksi ongelmaksi ja ahlaislaiset ovat tehneet asiassa useita perusteltuja aloitteita ja toimenpide-ehdotuksia.

Ahlaisten vesien ongelmien koetaan syntyneen pääsääntöisesti 1960-luvun ruoppauksissa ja järjestelyissä, jolloin jokien ja juopien virtaukset muuttuivat merkittävästi. Seurauksena luonnolliset vesiväylät ovat nyt häviämässä ja vesillä liikkuminen uhkaa loppua kokonaan.

Ahlaisten vesien kunnostus ja kehittäminen on ympäristöllisesti ja elinkeinollisesti tärkeä tehtävä. Ahlaisten jokisuisto- ja maankohoamisalue ovat vertaansa vailla oleva ympäristö ja kylän elinvoimaisuus kytkeytyy merkittävästi sen vesien tilaan. (hankesuunnitelma 4.12.2009)

2. Tarkoitus, tavoitteet ja hyödynsaajat

Hankkeen päätavoite on Ahlaisten jokisuisto- ja merialueen saaminen elinkeinolliseen hyötykäyttöön. Lisäksi hanke parantaa asumisen ja ekologian yhteensovittamista.

Hankeessa verkostoidutaan seudun muun elinkeinotoiminnan kanssa. Hanke tukee vesillä liikkumisen ja kalastuksen elpymistä alueella. Matkailu voi hyödyntää ekologisesti tärkeää ja Suomessa poikkeuksellisen merkittävää maankohoama-aluetta sekä sen kulttuuri- ja matkailureittejä.

Hanke edistää myös paikallista ympäristötietoisuutta ja – arvostusta, jonka myötä opitaan sopeutumaan maankohoamisen ja vedenpinnan vaihteluiden vaikutukseen ja elämiseen niiden kanssa.

Hanke on Porin Ahlaisten vesien ja elinkeinoelämän kehittämiseen tähtäävän prosessin vaihe I ja luonteeltaan esiselvitys- ja suunnitteluhanke (yleishyödyllinen kehittämishanke). Hankkeen aikana laaditaan yksityiskohtaisia suunnitelmia, valmistellaan tarvittavia vesirakentamisen lupahakemuksia ja etsitään rahoituksia prosessin seuraaville vaiheille eli toimenpiteiden toteutukselle.

Hanke tuottaa toimintaansa täydentäviä lisähankkeita ja jatkohankkeita. Vesienhoidon toimenpiteiden edistämiseksi on jo arvioitu mahdolliseksi hakea rahoitusta Länsi-Suomen elinkeino- ja kilpailukyky –ohjelmasta (EAKR).

Hankkeen välittömät hyödynsaajat ovat Ahlaisten maaseutualueen matkailu- ja muu yritystoiminta sekä vakituiset ja vapaa-ajanasukkaat. Hanke toteuttaa myös Porin strategiaa. (hankesuunnitelma 4.12.2009)

3. Hankkeen aloitus ja organisoituminen

Hankkeen avaukseksi järjestettiin avausseminaari, jossa hankkeen osahankkeet jaettiin neljän eri tiimin kesken. Organisoidut tiimit ovat tekninen tiimi, elinkeinoelämätiimi, kalastustiimi ja luonnonhoitotiimi. Jokaiseen tiimiin sijoitettiin 4-7 toimijaa, jotka lähtivät toteuttamaan osahankkeiden tavoitteita. Tiimien edustajat on esitetty liitteessä 1.

Tiimit ovat kokoontuneet tiimien edustajien kanssa, sekä lisäksi tiimien kokoonkutsujat ovat pitäneet yhteisiä kokouksia. Näin on varmistettu, että tiimien työt etenevät suunniteltua linjaa, eikä tiimeissä suunnitella päällekkäisiä toimia.

Hankkeeseen osallistuvat toimijat sekä muut edustajat ovat kokoontuneet kolme kertaa. Kokousseminaareissa on käyty lävitse tiimien toimintaa ja suunnitelmia. Keskustelu on ollut vilkasta ja tiimit ovat saaneet toimiinsa tukea ja ideoita jatkoa varten.

29.3.2010 järjestettiin Ahlaisten Vanha-Putajalle keskustelu- ja tiedotustilaisuus, jossa jokainen tiimi esitteli tavoitteitaan ja tulevaisuuden toimia. Tilaisuudessa oli paikallisia asukkaita kuulemassa hankkeen tarkoituksista ja tavoitteista (liite 2).

Lisäksi hankkeen puitteissa järjestettiin tutustumisretki hankkeeseen osallistuville toimijoille Porin Ahlaisten saaristoon ja Iso-Seliskerin saareen. Retken tarkoituksena oli vesistöön, Metsähallituksen omistuksessa olevien saariin sekä vesireittien kuntoon tutustuminen. Retki onnistuikin hyvin ja retken aikana saatiin paljon uusia ideoita saariston ja saarien hyödyntämiseksi Ahlaisten kehittämisessä. Todettiin myös, että vesireittien kunto ei vastaa naapurikuntien ja ulkopaikkakuntalaisten on vaikea uskaltautua Ahlaisten vesille. Vesireittien kunnostus naapurikuntien tasolle on siis elintärkeää Ahlaisten matkailulle (liite 3).

4. Tiimien tavoitteet, tehtävät ja toiminta

4.1. Tekninen tiimi

Teknisen tiimin vastaa osahankkeiden 5.1 virtavesien kunnostus ja 5.3 merialueen vesireitit toteuttamisesta. Myöhemmin päätettiin, että he ovat osittain mukana myös melontareittien kehittämisessä kunnostusnäkökannan kautta. Melontareittien kehittäminen on osa 6. Vesillä liikkumisen osahanketta.

Virtavesien kunnostus

Tiimin tavoitteena on selvittää alueen virtavesikohteiden käyttötarpeet sekä laatia toteutus- ja kustannussuunnitelmat. Suunnitelmat tehdään ainakin seuraaville virtavesikohteille:

- Kristiskerinjoki
- Ahlaistenjoki
- Pikkuränneli
- Girqsundin juopa
- Pukkeenuopa
- Strikan Vähäjuopa

Lisäksi hankkeeseen on otettu mukaan Skatansuntin uoman sedimenttitulpan aukaisu.

Tekninen tiimi on kokoontunut tiimin kesken tähän mennessä viisi kertaa. Lisäksi tiimi on teettänyt ja tehnyt maastotutkimuksia ja kartoituksia, jotta on päästy suunnittelemaan varsinaisia kunnostus toimenpiteitä.

Kuva 1. Teknisen tiimin jäseniä sekä Harry Tulonen ja Regina Wittsberg tarkkailukierroksella Ahlaisissa. Kuva 2. Mittaustöitä Ahlaistenjoessa. (Kuvat: Taina Rusola ja Kaisu Ryynänen)

Lähes kaikkien teknisen tiimin kohteiden jokien ja juopien pohjien tasot on kartoitettu. Suunnitelmia on laadittu ja osalla kohteista ollaan jo valmistelemaan lupa-asiakirjoja. Myös jatkohankerahoitusta on lähdetty hakemaan, jotta suunnitelmat saataisiin toteutettua mahdollisimman pian.

Melontareittien kunnostus

Joelta haarautuvien pienten juopien kunnostus palauttaa juovat oivallisiksi veneily- ja melontareiteiksi. Tällä hetkellä juovat ovat pahasti mataloituneet ja tukkeutuneet suureksi osaksi 1960- luvulla tehtyjen suurien ruoppaustöiden vuoksi. Kunnostustoimenpiteillä saadaan juopia palautettua takaisin niiden entiseen tilaansa. Alustava hankesuunnitelma on tehty yhdessä elinkeinotiimin kanssa ja toimitettu investointiperusteisen työllisyystuen rahoittajalle.

Merialueen vesireitit

Merialueen vesireittien merkinnöissä on useissa yhteyksissä katsottu olevan katkos Porin alueella. tämän vuoksi on hankkeen puitteissa päätetty selvittää merireittien hyödyntämismahdollisuuksia Ahlaisten matkailun kannalta. Keskustelutilaisuuden, paikallisten yrittäjien ja kalastajien avulla on selvitetty pahimmat puutteet merialueiden vesireiteissä. Lisäksi jo tiedossa oleva katkos Porin ja Merikarvian venereiteissä on noussut selkeästi esille. Jotta matkailua saataisiin kehitettyä, tulee Ahlaisten vesireittien taso saada naapurikuntien tasoa vastaavaksi. Mallia reittien kunnostamisesta on haettu naapurikuntien toimijoilta. Suunnitteilla on välillä Pori – Merikarvia venereitin virallistaminen paikallisväyläksi, jotta olemassa oleva katkos saadaan suljettua. Toisena kohteena virallistettaisiin väylä välillä Ahlainen – Iso-Seliskeri. Lisäksi vanhoja venereittejä kunnostettaisiin lisäämällä merimerkkejä ja suurentamalla linjatauluja.

Hankkeen puitteissa on lähdetty selvittämään rahoitusmahdollisuuksia vesireittien kunnostukseen.

Teknisen tiimin osalta voi sanoa, että kohteiden suunnittelu- ja lupaprosessi ovat lähteneet hyvin käyntiin ja toteutunut suunnitellussa aikataulussa. Myös lisärahoituksen hankintaa on lähdetty

viemään eteenpäin ja mahdollisia rahoituksia selvitetty ja alustavia jatkohankehakemuksia on lähetetty.

4.2. Elinkeinoelämätiimi

Elinkeinoelämätiimi vastaa osahankkeiden 4. Verkostoituminen, 5.3. Merialueen vesireitit, 6. Vesillä liikkuminen ja 8. Matkailu ja virkistysyrittäminen toteuttamisesta.

Elinkeinoelämätiimin tavoitteena on muun muassa ”Ahlaisten foorumin” luominen alueen eri toimijoista ja järjestää heille kehitysseminaareja vesiin ja matkailuun liittyvissä asioissa. Tavoitteena on myös Ahlaisten vesistö- ja merimatkailun kehittäminen, kokonaissuunnitelman laadinta veneily- ja melontatoiminnan kehittämiseksi sekä karttojen ja reittiselostusten päivittäminen. Lisäksi järjestetään opastettuja vesiretkiä, tapahtumia ja näyttelyitä.

Elinkeinotiimi on kokoontunut kolme kertaa. Jotta matkailu- ja virkistystoiminnan kehittäminen saatiin suunnittelun alle, valitsi Elinkeinoelämätiimi kaksi konsulttia suunnittelemaan matkailu- ja virkistystoiminnan kehittämistä.

Konsulteiksi valittiin Turun yliopisto Turun kauppakorkeakoulu Porin yksikkö sekä konsulttitoimisto Promomix Ky. Konsulteista Yo-keskus otti suuremman pääroolin ja Promomix Ky on mukana pienemmällä osuudella. Osapuolet tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään. Yliopiston työssä kerätään tietoa Ahlaisten yrittäjien ideoista, kiinnostuksista ja mahdollisuuksista matkailuun ja virkistykseen kytkeytyvän palvelutoiminnan kehittämiseksi. Promomix Ky:n työhön kuuluu selvittää toimia yrityskehittämisen ja hanketoiminnan aktivoimiseksi koskien veneilyä ja Ahlaisten merialuetta.

Elinkeinotiimi on järjestänyt veneretkiä ja tapahtumia vesistö- ja merimatkailun kehittämiseksi. Lisäksi se on yhteistyössä Teknisen tiimin kanssa laatinut jatkohankesuunnitelman melontareittien kunnostamisen sekä Ahlaisten Vanha-Putajan ja Madetorin kehittämiseksi.

Elinkeinoelämätiimin hankkeen aikataulun mukaiset tapahtumat, retket ja näyttelyt on järjestetty ja uusia tapahtumia suunnitellaan kokoajan. Elinkeinoelämätiimille kuuluvien osahankkeiden tavoitteet ovat toteutuneet aikataulussa ja uusia ideoita Ahlaisten matkailu – ja virkistystoiminnan kehittämiseksi on jo valtavasti.

Kuva 3. Valokuvanäyttely Vanha-Putajalla kuva 4. Kelkkakisat 6.3.2010.
(Kuvat: Regina Wittsberg)

4.3. Kalastustiimi

Kalastustiimi vastaa osahankkeen 7. kalastus toteuttamisesta.

Kalastustiimin tavoitteena on virkistyskalastuksen elvyttämiseksi selvittää yhdessä paikallisten ihmisten ja kalastajien sekä kalatalousviranomaisen kanssa Ahlaisten alueen ja mahdollisesti lähirannikon kalataloudellisten kunnostusten tarpeellisuus ja mahdollisuudet. Lisäksi kalastustiimi tuottaa kalastusoppaan ja – esitteen alueen kalastusolosuhteista.

Hankkeen kalastustiimi on kokoontunut kerran. Eteläjoen kunnostukseen liittyvä kunnostushanke oli Porin Ahlaisten vedet -hankkeen alussa pysähdyksissä, mutta kesän 2010 aikana kunnostushankkeessa on taas päästy eteenpäin. Todettiin, että Ahlaisten vedet -hankkeen puitteissa ei ole tarkoituksen mukaista suunnitella koskille kunnostustoimenpiteitä, sillä Eteläjoen kunnostushankkeessa suunnittelua ja toimenpiteitä tehdään parhaillaan.

Kalastusesitteen osalta on nähty tarpeelliseksi selvittää mahdollisuudet pohjoisen satamatien, Merikarvian rajan ja valtionveden välisen vesialueen järjestäytyneiden osakaskuntien osallistumisesta esitteeseen. Lisäksi opas on tarkoituksena tehdä yhteistyössä muiden tiimien kanssa.

Tiimi tutkii myös mahdollisuutta rakentaa yhtenäislupa-alue Ahlasiin, koska tulevaisuudessa mahdollisesti käyttöönotettava koko maata koskeva viehelupa tulee maksun suuruuden vuoksi suuntaamaan viehekalastajien mielenkiintoa nykyistä pienempiin lupa-alueisiin. Lisäksi Kalastustiimin on tarkoitus selvittää muiden tiimien kanssa onkipaikan tarpeellisuus ja paikka Putajan - Madetorin alueella, jotta mahdollisesta paikasta saataisiin mahdollisimman monikäyttöinen.

Kalastustiimin osalta on siis tutkittu mahdollisuuksia kalastuksen kehittämiseen ja tehty alustavia selvityksiä toimenpiteistä. Voidaan todeta, että Eteläjoessa on mahdollisuudet samaan kuin Merikarviolla, jos toimitaan oikealla tavalla. Ahlasiin pääsy mereltä on erittäin tärkeässä asemassa. Lisäksi Ahlaisissa tulee olla tarvittavat palvelut, kuten majoitus, matkailukeskus ja ruokailumahdollisuudet, jotta kalastusta saadaan kehitettyä Ahlaisissa.

4.4. Luonnonhoitotiimi

Luonnonhoitotiimi vastaa osahankkeen 5.2 Natura-alueet toteuttamisesta.

Tiimin tavoitteena on Ahlaisten Natura-alueen suunnittelu, joka ottaisi huomioon maiseman ja alueen ihmisten mielipiteet maisemarakenteesta. Maisema on sulkeutunut kasvillisuuden ja puuston vaikutuksesta ja alue on kuivunut pitkälti ihmisen toimien seurauksesta. Natura-alue on menettänyt linnustollisia arvoja näiden maisemallisten muutosten vuoksi, vaikka juuri näiden arvojen ansiosta alue on liitetty lintuvesiohjelmaan.

Hankkeessa suunnittelutyö käynnistettiin näistä lähtökohdista.

Tiimi on kokoontunut kaksi kertaa. Luonnonhoitotiimi on päässyt hyvin alkuun ja Natura-alueella on hankkeen puitteissa käynnistetty maisemaselvitystyö. Lisäksi on valmistunut Natura-arvio Ahlaisten Mustalahden Skatansuntin kunnostussuunnitelmasta sekä Ahlaisten suistoalueen sudenkorentoselvitys.

Selkämeren kansallispuistoesityksessä on kohteita Ahlaisista ja jos Ahlasiin saataisiin kansallispuistoalueita, olisi se hyväksi alueen luontomatkailulle. Avaintekijänä näillä kansallispuistoesityksessä mainituilla alueilla on metsähallitus, joka on alustavien keskustelujen pohjalta suhtautunut positiivisesti alueiden raivauksiin ja laidunkäyttöön.

Luonnonhoitotiimin puitteissa ollaan myös oltu yhteydessä muihin hankkeisiin, kuten VeturiVihreä -hankkeeseen. VeturiVihreä -hankkeen tarkoituksena on alueiden hoidon järjestäminen laiduntamalla. Hankkeessa kartoitetaan hoitokohteet ja maanomistajien kiinnostus vuokrata kohteensa laiduntajalle, avustetaan kohteiden hoidon suunnittelussa ja järjestämisessä sekä neuvotaan hoidon rahoituksen hakemisessa. Hankkeen puitteissa ollaan kiinnostuneita myös Ahlaisten alueesta.

Lisäksi myös luonnonhoitotiimin on tarkoitus osallistua tiimien yhteiseen oppaaseen luonto-oppaan muodossa.

Luonnonhoitotiimin on tehnyt esiselvitystä alueen kehittämismahdollisuuksille ja tutustunut muiden hankkeiden toimintaan ja soveltuvuuteen Ahlaisten kohdalla. Luonnonhoitotiimin toiminta ja tavoitteet suunnittelussa on edennyt aikataulun mukaisesti.

Kuva 5. Mustalahden maisemia. (Kuva: Kaisu Ryytänen)

5. Tiedotus

Hankkeella on omat internetsivut www.ahlainen sivustolla. Internetsivuilla on nähtävillä seminaarien pöytäkirjat ja hankkeeseen liittyviä artikkeleita. Lisäksi sivuilla tiedotetaan hankkeen puitteissa järjestettävistä tapahtumista ja tilaisuuksista.

Lehdistö on kutsuttu paikalle keskeisimpiin tapahtumiin ja tapahtumista on tehty lehdistötiedotteita, joita on lähetetty lehdistölle. Saatu julkisuus on ollut positiivista ja hanke on otettu hyvin vastaan.

Lehti-ilmoituksilla on tiedotettu tapahtumista ja tilaisuuksista yleisölle ja tapahtumiin on saatu hyvin paikallisia asukkaita.

Hanke pyrkii tekemään ydinviestejään tunnetuksi myös verkostoitumalla muihin kohde-alueilla toimiviin hankkeisiin ja tapahtumiin. Tällaisia hankkeita on ollut tähän mennessä muun muassa VeturiVihreä ja Eteläjoen kunnostushanke.

6. Osapuolet ja aikataulu

Hankkeen toteuttavat osapuolet ovat suunnitellun hankesuunnitelman mukaiset.

1. Porin kaupungin tekninen palvelukeskus toimii hankkeen vastuullisena hallinnoijana, asiantuntijana ja toteuttajana virtavesien kunnostuksen osalta
2. Porin kaupungin ympäristövirasto osallistuu hankkeeseen asiantuntijana ja toteuttajana Natura-alueiden hoidon ja kalastuksen osalta
3. POSEK Oy osallistuu hankkeeseen yritystoiminnan asiantuntijana ja toimijana
4. Ahlaisten kyläyhdistys/kyläsihteeri osallistuu hankkeeseen asiantuntijana ja toteuttajana verkostoitumisen, vesillä liikkumisen, matkailun ja tiedotuksen osalta
5. Ahlaisten yhdistykset, yritykset ja asukkaat osallistuvat hankkeeseen paikallisina asiantuntijoina ja toteuttajina
6. Porin yliopistokeskus osallistuu hankkeeseen liiketoimintaosaamisen ja aluevaikuttamisen sekä maisemantutkimuksen asiantuntijana ja toteuttajana
7. Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinokeskus/kalatalouspalvelut osallistuu hankkeeseen kalatalouden asiantuntijana ja toimijana
8. Metsähallitus osallistuu hankkeeseen luontopalveluiden asiantuntijana ja toimijana
9. Lounais-Suomen ympäristökeskus osallistuu hankkeeseen vesistökuunnostusten ja Natura-alueiden asiantuntijana
10. SATAVESI/Karvianjoen kunnostusohjelma 2007-2015 avustaa hankkeen suunnittelussa.

(hankesuunnitelma 4.12.2009)

Heti hankkeen alussa valmisteltiin tarkempi aikataulu. Hankkeen aikana on pysytty aikataulussa kaikissa osahankkeissa.

Hanke toteutetaan ajalla 1.1.2010 – 31.12.2011. Toimenpiteiden tarkennettu aikataulu:

AIKATAULU	1-4/2010	5-8/2010	9-12/2010	1-4/2011	5-8/2011	9-12/2011
Hallinnointi						
4. Verkostoituminen		"Ahlaisten Forum"				
5.1. Virtavesien kunnostus	Pukkeenjuopa		Lupaprosessi		Rahoitus	
		Muut kohteet		Rahoitus		
5.2 Natura-alueiden hoito		Maisema- ja luontoarvojen selvittäminen		Toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus, luonto-opas		
5.3 Merialueen vesireitit		Merireitit Suunnittelu	Lupaprosessi /Rahoitus			
6. Vesillä liikkuminen			Melontatoiminnan kehittäminen		melontareittiopas	
	Näyttelyt, retket ja tapahtumat			Näyttelyt ja tapahtumat, ideapäivät		
7. Kalastus		Toimenpiteiden suunnittelu		Toimenpiteiden toteutus Kalastusopas		
8. Matkailu- ja virkistysyrittäminen			Yrittäjien verkoston suunnittelu ja toteutus		Yritysoipas	
9. Tiedotus						

7. Hankkeen kustannus- ja rahoitussuunnitelma

Hankkeen puitteissa on toimittu hankkeen rahoitussuunnitelman mukaisesti. Tarkemmat tiedot hankkeen kustannuksista aikavälillä 29.10.2009 – 30.9.2010 on esitetty maksatushakemuksen yhteydessä.

8. Lopuksi

Voidaan todeta, että Porin Ahlaisten Vedet – hanke on aloittanut toimintansa onnistuneesti ja hankesuunnitelman mukaisesti toimien. Osahankkeita ja niiden tavoitteita on lähdetty ajamaan eteenpäin kovaa vauhtia ja näyttää siltä, että tämän hankkeen puitteissa valmistuu monia jatkohankkeita, joiden avulla pystytään toteuttamaan Porin Ahlaisten vedet – hankkeen aikana valmistuneita suunnitelmia ja kehitysideoita. Paikalliset asukkaat ja toimijat ovat lähteneet innolla mukaan hankkeeseen, kuten näkyy toteutuneiden talkootuntien määrästä. Asukkaiden paikallistuntemuksella ja tiedolla on ollut suuri merkitys hankkeen etenemisessä. Tämä edistää myös jatkohankkeiden toteutumista jatkossa.

Porissa lokakuun 19. päivänä 2010

Harri Juhola
Porin kaupunki,
Tekninen palvelukeskus